

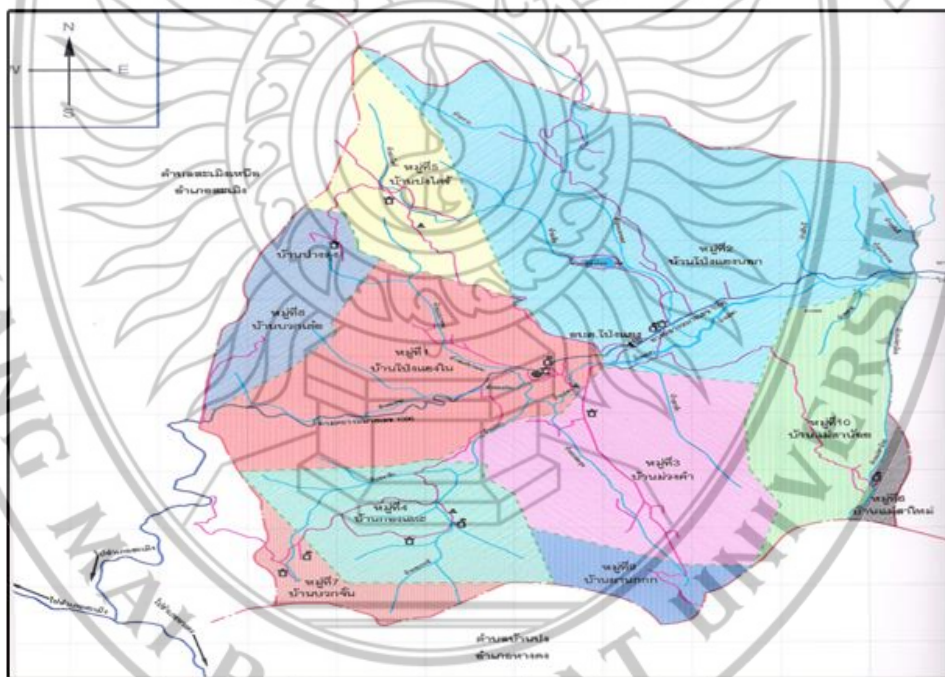
บทที่ 4 ผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่ได้แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเทศบาลตำบลโป่งแยงที่จะทำ
ให้ผู้วิจัยสามารถเข้าใจพื้นฐานสภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อม
ในพื้นที่มากขึ้น ส่วนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่แสดงถึงลักษณะ
ประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง และส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ดัชนีความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ
สังคม และสิ่งแวดล้อม ภายใต้กรอบแนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานเทศบาลตำบลโป่งแยง

1.1 ข้อมูลทั่วไป

องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งแยง ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ทางทิศตะวันตกของที่ว่าการอำเภอแม่
ริม และห่างจากที่ว่าการอำเภอแม่ริม ระยะทางประมาณ 16 กิโลเมตร ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ 30
กิโลเมตรมีพื้นที่ทั้งสิ้น 52.20 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 32,625 ไร่

ภาพที่ 2 แผนที่เทศบาลตำบลโป่งแยง

มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลแม่ระมาด อำเภอแม่ริม

ติดต่อกับ ตำบลสะเมิงเหนือ อำเภอสะเมิง

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลบ้านปง อำเภอหางดง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลแม่แรม อำเภอแม่ริม

ติดต่อกับ ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลสะเมิงเหนือ/ใต้ อำเภอสะเมิง

1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

ตำบลโป่งแยงมีสภาพทางกายภาพทั่วไปเป็นภูเขา บางส่วนเป็นที่ราบเชิงเขาและที่ราบ พื้นที่บางส่วนซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของอุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุยและแม่สา เป็นพื้นที่ป่าไม้ ประมาณ 71.92 % และเป็นพื้นที่ราบเพาะปลูกประมาณ 23.10 % พื้นที่ส่วนใหญ่เหมาะแก่การทำเกษตรกรรม เนื่องจากมีสภาพอากาศที่หนาวเย็น ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ลิ้นจี่ พริกหวาน ชาไฮเด้ (พิกแม้ว) ดอกกุหลาบ ดอกเบญจมาศ สตรอเบอร์รี่ หอมหัวใหญ่ กระน้ำฮ่องกง มะเขือเทศ สลัดแก้ว

สภาพภูมิประเทศของตำบลโป่งแยง จำแนกได้ดังนี้

- สภาพภูมิประเทศที่เป็นภูเขา ซึ่งมีหมู่บ้านที่ตั้ง คือ หมู่ที่ 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
- สภาพภูมิประเทศที่เป็นที่ราบเชิงเขา ซึ่งมีหมู่บ้านที่ตั้ง คือ หมู่ที่ 1, 3
- สภาพภูมิประเทศที่เป็นที่ราบ ซึ่งมีหมู่บ้านที่ตั้ง คือ หมู่ที่ 2

1.3 ข้อมูลประชากร

ประชากรที่อาศัยอยู่ในตำบลโป่งแยงมีทั้งชาวไทยพื้นราบและชาวไทยเผ่าม้ง รวมทั้งสิ้น 2,958 คน แยกเป็นเพศชาย จำนวน 5,564 คน เพศหญิง จำนวน 5,397 คน รวม 10,961 คน ตารางที่ 4 จำนวนประชากรแยกตามเพศ

หมู่ที่	หมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน (ครัวเรือน)	จำนวนประชากร (คน)		
			ชาย	หญิง	รวม
1	บ้านโป่งแยงใน	577	921	882	1,803
2	บ้านโป่งแยงนอก	727	1,080	1,019	2,099
3	บ้านม่วงคำ	401	567	567	1,134
4	บ้านกองแฮะ	309	390	386	776
5	บ้านบ่งไครี	174	250	240	490
6	บ้านแม่สาใหม่	167	622	572	1,194
7	บ้านบวกจั่น	169	561	570	1,131
8	บ้านปางลู่ – บวกเตี้ย	179	386	364	750
9	บ้านผ่านก	136	367	391	758

หมู่ที่	หมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน (ครัวเรือน)	จำนวนประชากร (คน)		
			ชาย	หญิง	รวม
10	บ้านแม่सान้อย	119	420	882	826
	รวม	2,958	5,564	5,397	10,961

ที่มา: ระบบสถิติทางการทะเบียน, 2559

1.4 ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

1) ทรัพยากรน้ำ ได้แก่

- ห้วยแม่สา
- ห้วยบวกจั่น
- ห้วยต้นเตื่อ
- ห้วยข้างตาย
- ห้วยบวกหมู
- ห้วยปงอัน
- ห้วยสุวรรณ
- ห้วยสุวรรณ
- ห้วยปางหมี
- ห้วยแม่กำปอง
- ห้วยแม่สาใหม่

2) ทรัพยากรป่าไม้ ได้แก่

- ป่าเต็งรัง
- ป่าเบญจพรรณ

3) แหล่งน้ำ ได้แก่

- หนองบึง 3 แห่ง
- คลอง ลำธาร ห้วย 15 แห่ง
- บ่อน้ำ 20 แห่ง
- ถังเก็บน้ำฝน 20 แห่ง
- บ่อน้ำตื้น จำนวน 61 บ่อ
- บ่อบาดาลส่วนบุคคล จำนวน 10 บ่อ
- บ่อบาดาลสาธารณะ จำนวน 8 บ่อ

- ระบบประปาหมู่บ้าน จำนวน 8 บ่อ
- ระบบชลประทาน จำนวน 2 บ่อ
- ลำเหมือง, คลอง จำนวน 15 สาย

4) สถานที่ท่องเที่ยว ได้แก่

- หมู่บ้านอนุรักษ์กล้วยไม้ป่าม่วยท้องถิ่นบ้านปางไคร้
- หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านผานกกก
- กระจอกบิน Flying Squirrels “Tree Top Flight”
- โฮมสเตย์ชนเผ่าม้งบ้านแม่สาใหม่ ศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาพื้นบ้านชนเผ่าม้งบ้านแม่สาใหม่
- บ้านบวกเตี้ยแดนกุหลาบงาม ทะเลหมอก
- รอยพระพุทธรูปหัตถ์ ถ้ำผาศีะ
- บ้านสวนทูนอิน
- วัดโป่งแยงเฉลิมพระเกียรติ
- การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านกองแหะ
- เส้นทางตามรอยเสด็จฯ คอยผาง่องผากลอง
- ม่อนแจ่ม

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

2.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 201 คน จาก 201 ครัวเรือน ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ในช่วงเวลาที่มีการเก็บข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 5 รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	บ้านแม่สาใหม่		บ้านแม่สาน้อย		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
หญิง	18	17.1	18	18.8	36	18
ชาย	87	82.9	78	81.3	165	82
รวม	105	100.0	96	100.0	201	100.00

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ พบว่า เพศชายมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 82 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 18

ตารางที่ 6 รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	บ้านแม่สาใหม่		บ้านแม่สาน้อย		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
ต่ำกว่า 15 ปี	0	0	2	2.08	2	1.00
15 - 60 ปี	84	80.00	82	85.42	166	82.59
มากกว่า 60 ปี	21	20.00	12	12.50	33	16.42
รวม	105	100.00	96	100	201	100.00

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ พบว่า เป็นผู้มีอายุระหว่าง 15 - 60 ปี ร้อยละ 82.59 อายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 16.42 และช่วงอายุต่ำกว่า 15 ปี ร้อยละ 1 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษาสูงสุด (ปี)	บ้านแม่สาใหม่		บ้านแม่สาน้อย		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
ไม่ได้รับการศึกษา	46	43.81	38	39.58	84	41.79
ประถมศึกษา	26	24.76	25	26.04	51	25.37
มัธยมศึกษา	29	27.62	30	31.25	59	29.35
ปวส	1	0.95	0	0.00	1	0.50
ปริญญาตรี	3	2.86	3	3.13	6	2.99
รวม	105	100.0	96.0	100.0	201.0	100.0

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด พบว่า มีผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาเป็นจำนวนมากกว่าร้อยละ 41.79 รองลงมาคือการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 29.35 และระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 25.37 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	บ้านแม่สาใหม่		บ้านแม่สาน้อย		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
เกษตรกร	59	56.19	58	60.42	117	58.21
รับจ้างในภาคเกษตร	9	8.57	6	6.25	15	7.46

อาชีพ	บ้านแม่สาใหม่		บ้านแม่สาน้อย		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
รวม	68	64.76	64	66.67	132	65.67
รับจ้างนอกภาคเกษตร	17	16.19	10	10.42	27	13.43
ค้าขาย	9	8.57	11	11.46	20	9.95
ราชการ	2	1.90	2	2.08	4	1.99
อื่นๆ	9	8.57	9	9.38	18	8.96
รวม	37	35.24	32	33.33	69	34.33
รวมทั้งสิ้น	105	100.00	96	100.00	201	100.00

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตรกรรมกว่าร้อยละ 65.67 นอกภาคเกษตรกรรมร้อยละ 34.33 โดยภาคเกษตรกรรม คริวเรือนมีการประกอบอาชีพทำไร่ ทำสวน ปลูกผัก กว่าร้อยละ 58.21 และเป็นการรับจ้างในภาคเกษตรกรรมร้อยละ 7.46 สำหรับนอกภาคเกษตรกรรม คริวเรือนมีการประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 13.43 รองลงมาคือ อาชีพค้าขาย ร้อยละ 9.95 ตามลำดับ ทั้งนี้ คริวเรือนที่ประกอบอาชีพรับจ้างทั้งหมดในพื้นที่ (ในภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร) คิดเป็นร้อยละ 20.90 ของคริวเรือนทั้งหมด

ตารางที่ 9 จำนวนสมาชิกในคริวเรือน

จำนวนผู้อยู่อาศัยในคริวเรือน (อาศัยอยู่จริง : คน)	บ้านแม่สาใหม่		บ้านแม่สาน้อย		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
1 - 2 คน	17	16.19	15	15.63	32	15.92
3 - 4 คน	34	32.38	37	38.54	71	35.32
5 - 6 คน	39	37.14	34	35.42	73	36.32
7 - 8 คน	13	12.38	9	9.38	22	10.95
9 คนขึ้นไป	2	1.90	1	1.04	3	1.49
รวม	105	100.0	96	100.0	201.0	100.0

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามจำนวนสมาชิกในคริวเรือน พบว่าสมาชิกในคริวเรือนของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีจำนวนระหว่าง 5 - 6 คน และ 3 - 4 คน คิดเป็นร้อยละ 36.32 และ 35.32 ตามลำดับ

ตารางที่ 10 รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ของครัวเรือนที่เป็นเงินสด ต่อเดือน	บ้านแม่สาใหม่		บ้านแม่สาน้อย		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
น้อยกว่า 5,000 บาท	14	13.30	13	13.50	27	13.43
5,001 – 10,000 บาท	28	26.70	24	25.00	52	25.87
10,001 – 20,000 บาท	36	34.30	30	31.30	66	32.84
20,001 – 30,000 บาท	16	15.20	12	12.50	28	13.93
30,001 – 40,000 บาท	5	4.80	10	10.40	15	7.46
40,001 – 50,000 บาท	1	1.00	5	5.20	6	2.99
50,001 – 60,000 บาท	2	1.90	2	2.10	4	1.99
ตั้งแต่ 60,000 บาท ขึ้นไป	3	2.90	0	0	3	1.49
รวม	105	100.00	96	100.00	201	100.00

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้จำนวน 10,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.84 รองลงมาคือรายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 25.87 และรายได้จำนวน 20,001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.93

ตารางที่ 11 รายละเอียดข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามแหล่งรายได้จากภาคเกษตรต่อปี

แหล่งรายได้ในภาคเกษตรต่อปี	ลีนจี		พืชผัก		ดอกไม้		รายได้จากการเกษตรอื่นๆ	
	บ้านแม่สาใหม่	บ้านแม่สาห้อย	บ้านแม่สาใหม่	บ้านแม่สาห้อย	บ้านแม่สาใหม่	บ้านแม่สาห้อย	บ้านแม่สาใหม่	บ้านแม่สาห้อย
น้อยกว่า 25,000 บาท	13	11	10	4	0	0	10	5
25,001-50,000 บาท	13	8	21	11	1	0	2	3
50,001-100,000 บาท	6	6	17	23	1	1	5	8
100,001-150,000 บาท	2	0	7	5	2	0	1	0
มากกว่า 150,000 บาท	3	3	5	19	0	0	4	1
รวม	37	28	60	62	4	1	22	17
รวมทั้งสิ้น	65		122		5		39	

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามแหล่งรายได้จากภาคเกษตรต่อปี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม ส่วนใหญ่มีรายได้หลักจากการปลูกพืชผัก จำนวน 122 ครัวเรือน มีรายได้ระหว่าง 50,001 – 100,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 19.90 มีรายได้จากการปลูกลีนจีและรายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมอื่นๆ ไม่เกิน 25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 11.94 และ 7.46 ตามลำดับจากแหล่งรายได้จากภาคเกษตรต่อปีทั้งหมด

ตารางที่ 12 แหล่งรายได้นอกภาคเกษตรต่อปี

แหล่งรายได้นอกภาคเกษตรต่อปี	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ		ค้าขาย		ท่องเที่ยว		รับจ้าง	
	บ้านแม่สาใหม่	บ้านแม่สาใหม่	บ้านแม่สาใหม่	บ้านแม่สาใหม่	บ้านแม่สาใหม่	บ้านแม่สาใหม่	บ้านแม่สาใหม่	บ้านแม่สาใหม่
น้อยกว่า 25,000 บาท	1	1	2	0	0	0	8	5
25,001-50,000 บาท	0	0	5	3	0	0	5	1
50,001-100,000 บาท	1	4	7	5	0	0	12	0
100,001-150,000 บาท	2	0	2	5	0	1	7	11
มากกว่า 150,000 บาท	1	2	7	10	0	0	5	11
รวม	5	7	23	23	0	1	37	28
รวมทั้งสิ้น	12		46		1		65	

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามแหล่งรายได้นอกภาคเกษตรต่อปี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้จากนอกภาคเกษตรจากการค้าขายและรับจ้าง โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้จากการค้าขายมากกว่า 150,000 บาท และมีรายได้สูงสุดจากการรับจ้างระหว่าง 100,001-150,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 37.10 และ 52.42 จากแหล่งรายได้นอกภาคเกษตรต่อปีทั้งหมด

ตารางที่ 13 แหล่งรายรับอื่นๆ ต่อปี

แหล่งรายรับอื่นๆ ต่อปี	รายรับจากสมาชิกครัวเรือนที่ไปทำงานที่อื่นส่งมาให้ต่อปี		แหล่งอื่นๆ	
	บ้านแม่สาใหม่	บ้านแม่สาน้อย	บ้านแม่สาใหม่	บ้านแม่สาน้อย
น้อยกว่า 25,000 บาท	10	8	5	12
25,001-50,000 บาท	1	7	1	3
50,001-100,000 บาท	1	0	2	0
100,001-150,000 บาท	1	1	1	0
มากกว่า 150,000 บาท	0	0	2	0
รวม	13	16	11	15
รวมทั้งสิ้น	29		26	

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามแหล่งรายรับอื่นๆต่อปี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีรายรับจากสมาชิกครัวเรือนที่ไปทำงานที่อื่นส่งมาให้ต่อปี จำนวน 29 ครัวเรือน ไม่เกิน 25,000 บาท และจากแหล่งอื่นๆ จำนวน 26 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 52.73 และ 47.27 ตามลำดับจากแหล่งรายรับอื่นๆ ต่อปี ทั้งหมด

ตารางที่ 14 รายจ่ายด้านอาหาร

รายจ่ายด้านอาหาร	ค่าข้าวเปลือกหรือข้าวสารต่อปี		ค่าใช้จ่ายซื้อวัตถุดิบสำหรับทำอาหารในครอบครัวต่อปี	
	บ้านแม่ตาใหม่	บ้านแม่ตาน้อย	บ้านแม่ตาใหม่	บ้านแม่ตาน้อย
0 บาท	4	8	5	2
น้อยกว่า 10,000 บาท	26	26	24	24
10,001-20,000 บาท	68	50	22	27
20,001-30,000 บาท	5	6	11	13
30,001-40,000 บาท	0	2	21	11
40,001-50,000 บาท	2	0	0	2
มากกว่า 50,000 บาท	0	4	22	17
รวม	105	96	105	96
รวมทั้งสิ้น	201		201	

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายจ่ายด้านอาหารต่อปี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายจ่ายค่าข้าวเปลือกหรือข้าวสารและค่าใช้จ่ายซื้อวัตถุดิบสำหรับทำอาหารในครอบครัวระหว่าง 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 58.71 และ 24.38 ตามลำดับ

ตารางที่ 15 รายจ่ายด้านอาหารอื่นๆ

รายจ่ายด้านอาหาร	ค่าใช้จ่ายซื้อเครื่องปรุงรสต่อปี		ค่าขนมขบเคี้ยว เครื่องดื่ม ฯลฯ ต่อปี		ค่าใช้จ่ายที่บริโภคอาหารนอกบ้าน ต่อปี		ค่าอาหารของลูกที่โรงเรียนต่อปี		ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารอื่นๆ ต่อปี	
	บ้านแม่สาวใหม่	บ้านแม่สาวน้อย	บ้านแม่สาวใหม่	บ้านแม่สาวน้อย	บ้านแม่สาวใหม่	บ้านแม่สาวน้อย	บ้านแม่สาวใหม่	บ้านแม่สาวน้อย	บ้านแม่สาวใหม่	บ้านแม่สาวน้อย
0 บาท	8	3	43	31	80	84	54	52	0	0
1-5,000 บาท	67	68	13	14	9	5	12	10	105	96
5,001-10,000 บาท	18	12	22	21	6	1	17	16	0	0
10,001-15,001 บาท	7	6	12	11	3	1	8	9	0	0
15,001-20,000 บาท	0	1	6	10	2	3	3	4	0	0
20,001-25,000 บาท	3	1	1	1	1	0	1	0	0	0
มากกว่า 25,000 บาท	2	5	8	7	4	2	10	5	0	0
รวม	105	96	105	95	105	96	105	96	105	96

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายจ่ายด้านอาหารต่อปี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีค่าใช้จ่ายค่าขนมขบเคี้ยว เครื่องดื่ม ฯลฯ และค่าอาหารของลูกที่โรงเรียนต่อปีระหว่าง 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.39 และ 16.42 ตามลำดับ มีค่าซื้อเครื่องปรุงรส ค่าใช้จ่ายที่บริโภคอาหารนอกบ้าน และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารอื่นๆ ต่อปีไม่เกิน 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 67.16, 6.97 และ 100 ตามลำดับ

ตารางที่ 16 รายจ่ายด้านอื่นๆ

รายจ่ายอื่นๆ ต่อปี	รายจ่ายสาธารณูปโภค		รายจ่ายค่าน้ำมันและพาหนะ		รายจ่ายด้านที่อยู่อาศัย	
	บ้านแม่สถานีใหม่	บ้านแม่สถานีน้อย	บ้านแม่สถานีใหม่	บ้านแม่สถานีน้อย	บ้านแม่สถานีใหม่	บ้านแม่สถานีน้อย
0 บาท	4	5	11	4	101	90
1-12,000 บาท	95	83	47	43	0	0
12,001-24,000 บาท	6	5	25	29	0	0
24,001-36,000 บาท	0	1	9	9	0	0
36,001-48,000 บาท	0	1	5	5	0	0
48,001-60,000 บาท	0	0	7	2	0	0
มากกว่า 60,000	0	1	1	4	4	6
รวม	105	96	105	96	105	96

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายจ่ายด้านอื่นๆ ต่อปี พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม มีค่าใช้จ่ายสาธารณูปโภค และค่าน้ำมัน ยานพาหนะไม่เกิน 12,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 88.56 และ 44.78 ตามลำดับ นอกจากนี้จะเห็นได้ว่า ครึ่งเรือนส่วนใหญ่ไม่มีภาระค่าใช้จ่ายด้านที่อยู่อาศัย

ส่วนที่ 3 การประเมินความยั่งยืนในสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน

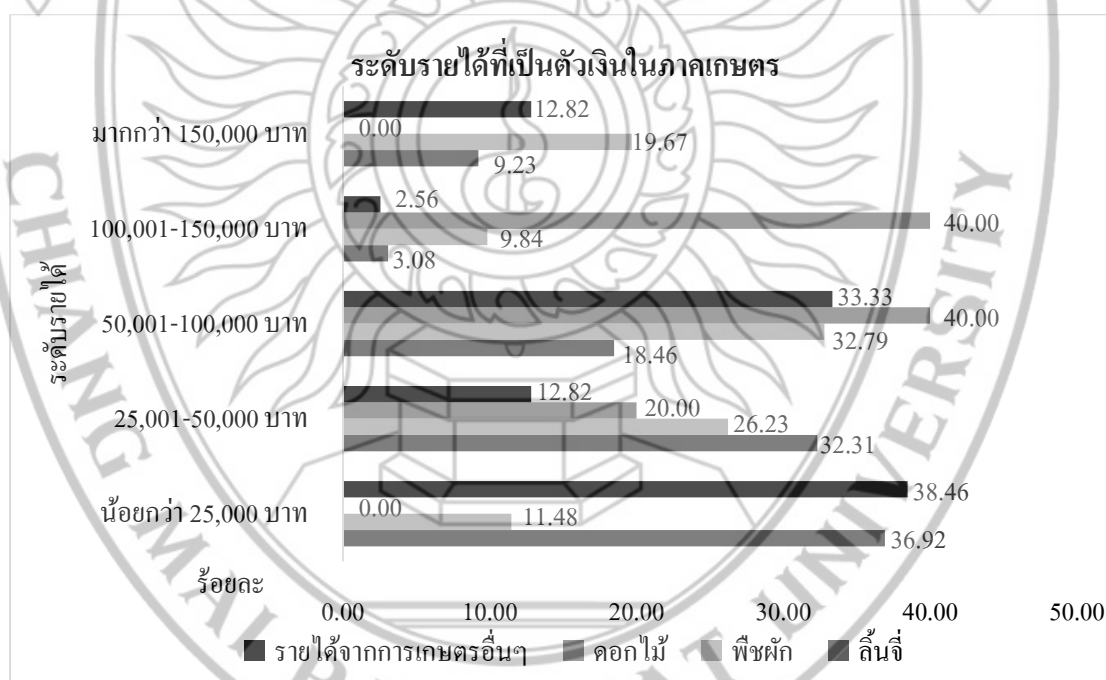
การประเมินความยั่งยืนในสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนจะแบ่งออกเป็น 3 ประเด็นหลัก คือ 1) ประเด็นด้านเศรษฐกิจ 2) ประเด็นด้านสังคม และ 3) ประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 17 ตัวชี้วัดในความยั่งยืนที่ใช้ในการศึกษา

ประเด็น	ตัวชี้วัดและดัชนี
ประเด็นด้านเศรษฐกิจ	Productivity: ผลิตภาพการผลิต Income Diversity Index (DI): ความหลากหลายของรายได้
ประเด็นด้านสังคม	FGT Foster- Greer-Thorbecke (FGT): ภาวะความยากจน Gini Index (GI): ความเสมอภาคในการกระจายรายได้ Quintile by Income: ช่องว่างของรายได้ Social Security Index (SSI): ความมั่นคงทางสังคม
ประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม	Conservation Index (CI): กิจกรรมการอนุรักษ์ดินต่างๆ Environmental risk index (EI): ความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม

3.1 ประเด็นด้านเศรษฐกิจ

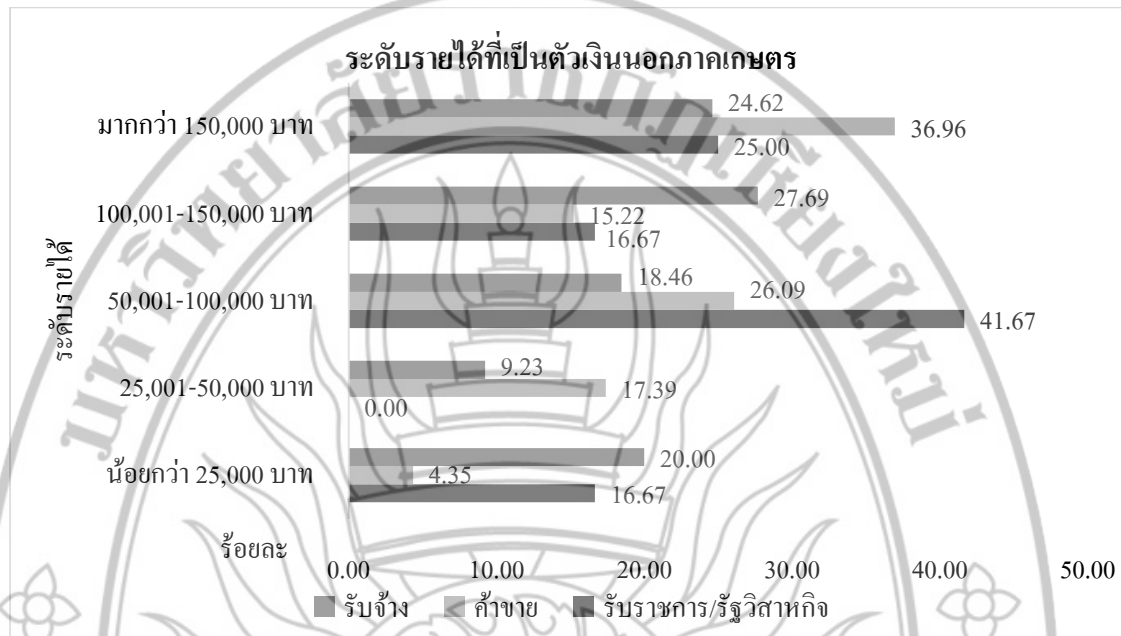
มิติด้านเศรษฐกิจ เป็นการพิจารณาความเป็นอยู่ของประชาชนได้ในเรื่อง โครงสร้างเศรษฐกิจต่างๆ เช่นรายได้ครัวเรือนและรายได้ต่อหัว เพื่อใช้ในการแสดงถึงศักยภาพทางเศรษฐกิจและฐานะทางการเงินของประชาชน

ภาพที่ 3 ระดับรายได้ที่เป็นตัวเงินในภาคเกษตร

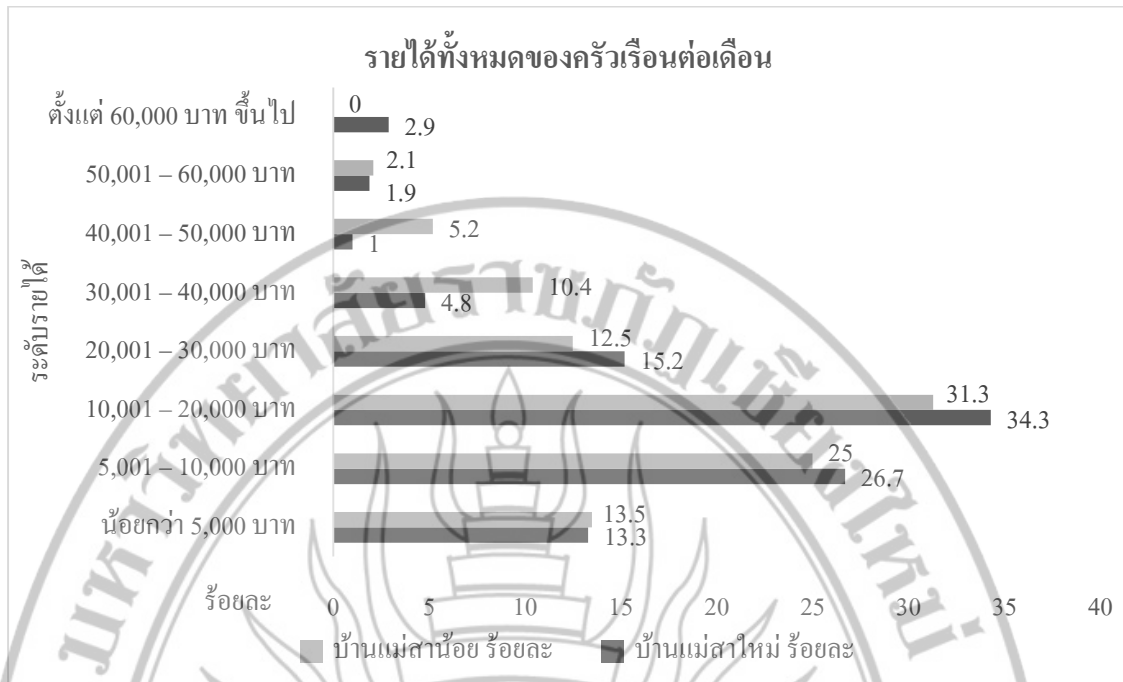
จากรายได้ที่เป็นตัวเงินในภาคเกษตรของครัวเรือน พบว่าครัวเรือนที่อยู่ในภาคเกษตรจำนวน 132 ครัวเรือน (ร้อยละ 65.67) ส่วนใหญ่มีรายได้จากการประกอบกิจกรรมทางการเกษตรคือการปลูกพืชผักขาย (ร้อยละ 52.81) มีรายได้สูงสุดระหว่าง 50,000 – 100,000 บาทต่อปี รองลงมาคือ

การทำสวนปลูกลิ้นจี่ (ร้อยละ 28.14) และการทำการเกษตรอื่นๆ เช่น ทำนา ทำไร่ (ร้อยละ 16.88) โดยส่วนใหญ่มีรายได้น้อยกว่า 25,000 บาทต่อปี สำหรับการทำสวนดอกไม้ มีเพียงร้อยละ 2.16 เท่านั้น แต่สามารถทำรายได้ให้แก่ครัวเรือนได้สูงสุดถึง 100,001 – 150,000 บาทต่อปี

ภาพที่ 4 ระดับรายได้ที่เป็นตัวเงินนอกภาคเกษตร

ในส่วนของรายได้ที่เป็นตัวเงินนอกภาคเกษตร ส่วนใหญ่ครัวเรือนมีรายได้จากการประกอบอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 52.42) มีรายได้สูงสุดระหว่าง 100,001 – 150,000 บาทต่อปี รองลงมาคือ อาชีพค้าขาย (ร้อยละ 37.10) มีรายได้มากกว่า 150,000 บาทต่อปี และอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 9.68) มีรายได้ระหว่าง 50,001 – 100,000 บาทต่อปี

ภาพที่ 5 ระดับรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนต่อเดือน

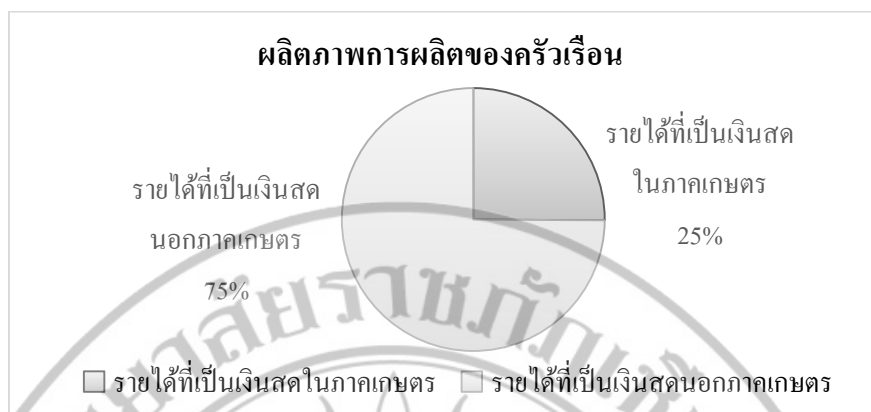
หากพิจารณาถึงรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนต่อเดือน (201 ครัวเรือน) จะเห็นได้ว่าครัวเรือนส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาทต่อเดือน (บ้านแม่สาใหม่ ร้อยละ 34.3 บ้านแม่สาน้อย ร้อยละ 31.3) รองลงมาคือ 5,001 – 10,000 บาทต่อเดือน (บ้านแม่สาใหม่ ร้อยละ 26.7 บ้านแม่สาน้อย ร้อยละ 25.0) สำหรับบ้านแม่สาใหม่ กลุ่มที่มีรายได้ที่สูงสุด (น้อยกว่า 50,000 บาทต่อเดือน) ร้อยละ 13.3 มีความแตกต่างกับครัวเรือนที่มีรายได้ระดับสูงสุดในบ้านเดียวกัน (ร้อยละ 2.9) 4.59 เท่า ขณะที่บ้านแม่สาน้อย กลุ่มที่มีรายได้ต่ำที่สุด (น้อยกว่า 50,000 บาทต่อเดือน) ร้อยละ 13.5 มีความแตกต่างกับครัวเรือนที่มีรายได้ระดับสูงสุดในบ้านเดียวกัน (ร้อยละ 2.1) กว่า 6.43 เท่า

สำหรับตัวชี้วัดความยั่งยืนในมิติด้านเศรษฐกิจจะพิจารณาจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่ประกอบด้วยดัชนีชี้วัดที่แสดงให้เห็นถึงศักยภาพทางเศรษฐกิจ ดังนี้

1) ผลผลิตการผลิต: Productivity

ตัวชี้วัดผลผลิตการผลิตจะวิเคราะห์จากรายได้ต่อครัวเรือนจากแหล่งรายได้ของครัวเรือนทุกช่องทาง ทั้งจากในภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร

ภาพที่ 6 ผลิภาพการผลิตของครัวเรือน

ในด้านรายได้ พบว่า ครัวเรือนมีรายได้รวมที่เป็นเงินสดทั้งหมดสูงสุด เฉลี่ย 410,661.69 บาทต่อครัวเรือน เป็นรายได้มาจากภาคการเกษตรเฉลี่ย 103,092.04 บาท ต่อครัวเรือน (ร้อยละ 25.10 ของรายได้ทั้งหมด) และรายได้จากนอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 307,569.65 บาทต่อครัวเรือน (ร้อยละ 74.90 ของรายได้ทั้งหมด) จะเห็นได้ว่า หากเป็นรายได้ที่มาจากนอกภาคเกษตรกรรมจะมีสัดส่วนมากกว่ารายได้ที่มาจากภาคเกษตรถึง 2.98 เท่า โดยครัวเรือนที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรมีเพียงร้อยละ 36.83 เท่านั้น ขณะที่ครัวเรือนที่อยู่ในภาคเกษตรกรรมมีมากถึงร้อยละ 72.13

2) ดัชนีความหลากหลายของ Simpson (Simpson's diversity index: DI)

ดัชนีความหลากหลายของรายได้จากการวิเคราะห์ความหลายของแหล่งรายได้สุทธิของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนมีค่าดัชนีความหลากหลายของรายได้อยู่ในระดับที่สูงมาก แสดงว่าครัวเรือนมีช่องทางในการสร้างรายได้หลายช่องทาง

ตารางที่ 18 ดัชนีความหลากหลายของรายได้

แหล่งรายได้สุทธิ	DI
บ้านแม่สาใหม่	0.8291
บ้านแม่สาน้อย	0.9439
รวม (บ้านแม่สาใหม่และแม่สาน้อย)	0.8289

2. ประเด็นด้านสังคม

ในมิติด้านสังคม การพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นจะต้องประกอบด้วยหลักการความยุติธรรมและหลักการความเท่าเทียมกัน ทั้งด้านรายได้ ความเท่าเทียมกันทางเพศ สุขอนามัย การศึกษา การเข้าถึง

แหล่งทุน ฯลฯ เพื่อให้เกิดการพัฒนาในระยะยาว โดยตัวชี้วัดที่จะแสดงถึงความกินดีอยู่ดีของครัวเรือน ความเท่าเทียมกันและความเหลื่อมล้ำของสังคม ประกอบด้วย

1) ดัชนีความมั่นคงทางสังคม (SSI)

การหาดัชนีความมั่นคงทางสังคมจะพิจารณาจากความเท่าเทียมกันทางด้านสังคมในด้าน การจ้างงาน ระดับการศึกษาและการรู้หนังสือ แหล่งน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคและการเกษตร พลังงาน ที่ใช้ในครัวเรือน ทรัพย์สินของครัวเรือน สุขภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ การกู้ยืมเงิน ความสามารถในการชำระหนี้

ด้านการจ้างงาน

ตารางที่ 19 ลักษณะประชากร จำแนกตามวัยแรงงาน

อายุ	บ้านแม่สาใหม่		บ้านแม่สาน้อย		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
ต่ำกว่า 15 ปี	0	0	2	2.08	2	1.00
15 - 60 ปี	84	80.00	82	85.42	166	82.59
มากกว่า 60 ปี	21	20.00	12	12.50	33	16.42
รวม	105	100.00	96	100	201	100.00

ลักษณะประชากร จำแนกตามวัยแรงงาน พบว่า เป็นผู้ที่มียุระหว่าง 15 - 60 ปีซึ่งอยู่ในช่วงวัยแรงงานกว่าร้อยละ 82.59 อายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 16.42 และช่วงอายุต่ำกว่า 15 ปีเพียงร้อยละ 1

ระดับการศึกษาและการรู้หนังสือ

ตารางที่ 20 ลักษณะประชากร จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษาสูงสุด	บ้านแม่สาใหม่		บ้านแม่สาน้อย		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
ไม่ได้รับการศึกษา	46	43.81	38	39.58	84	41.79
ประถมศึกษา	26	24.76	25	26.04	51	25.37
มัธยมศึกษา	29	27.62	30	31.25	59	29.35
ปวส	1	0.95	0	0.00	1	0.50
ปริญญาตรี	3	2.86	3	3.13	6	2.99
รวม	105	100.0	96.0	100.0	201.0	100.0

จากข้อมูลจะพบว่า มีผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาเป็นจำนวนมากกว่าร้อยละ 41.79 เนื่องจากในพื้นที่ไม่มีสถานศึกษา อยู่ห่างไกล และการเดินทางค่อนข้างลำบาก สถานศึกษาส่วนใหญ่จะอยู่ในตัวเมืองเช่น อำเภอแมริม อำเภอสันทราย หรืออำเภอเมือง จึงทำให้มีผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาเป็นจำนวนมาก รองลงมาคือระดับการศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 29.35 และระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 25.37 ตามลำดับ ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่ามีครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาสูงสุดมากกว่าระดับมัธยมศึกษาอยู่ในระดับที่น้อยมาก

หนี้สินของครัวเรือน

ตารางที่ 21 จำนวนครัวเรือนที่มีหนี้สิน

หนี้สินครัวเรือน	บ้านแม่สาใหม่		บ้านแม่สาน้อย		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
ไม่มีหนี้สิน	32	30.50	25	26.00	57	28.36
มีหนี้สิน	73	69.50	71	74.00	144	71.64
รวม	105	100.00	96	100.00	201	100.00

จากข้อมูลจำนวนครัวเรือนที่มีหนี้สินพบว่า บ้านแม่สาใหม่และบ้านแม่สาใหม่ ครัวเรือนมีหนี้สินอยู่ในระดับที่สูง คิดเป็นร้อยละ 69.50 และ 74 ตามลำดับ

ตารางที่ 22 แหล่งกู้ยืมของครัวเรือน

แหล่งกู้ยืมเงิน	บ้านแม่สาใหม่	บ้านแม่สาน้อย	รวม	ร้อยละ
	จำนวน	จำนวน		
ธนาคารเพื่อเกษตรกรและสหกรณ์	18	11	29	15.76
ธนาคารพาณิชย์	8	4	12	6.52
สหกรณ์การเกษตร	7	6	13	7.07
กองทุนหมู่บ้าน	31	31	62	33.70
กลุ่มออมทรัพย์	0	1	1	0.54
ญาติ พี่น้อง	5	6	11	5.98
นอกระบบ	7	11	18	9.78
แหล่งอื่นๆ	21	17	38	20.65
รวม			184	100.00

จากแหล่งกู้ยืมเงินของครัวเรือน จะเห็นได้ว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่ทั้งบ้านแม่สาใหม่และแม่
 สาน้อยมีการกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านมากที่สุด รองลงมาคือแหล่งอื่นๆ และธนาคารเพื่อเกษตรกร
 และสหกรณ์ ตามลำดับ ทั้งนี้บางครัวเรือนมีการกู้ยืมเงินมากกว่า 1 แหล่ง

ตารางที่ 23 วัตถุประสงค์ในการใช้เงินกู้ยืม

วัตถุประสงค์ในการใช้ เงินกู้ยืม	บ้าน	ร้อยละ				รวม
		1 - 25	26 - 50	51 - 75	76 - 100	
ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	บ้านแม่สาใหม่	11	4	0	4	19
	บ้านแม่สาน้อย	9	10	0	5	24
การศึกษาบุตรหลาน	บ้านแม่สาใหม่	6	2	0	1	9
	บ้านแม่สาน้อย	2	2	1	1	6
การซ่อมแซมที่พักอาศัย	บ้านแม่สาใหม่	2	0	0	0	2
	บ้านแม่สาน้อย	0	1	1	2	4
การสร้างที่อยู่อาศัย	บ้านแม่สาใหม่	3	0	0	1	4
	บ้านแม่สาน้อย	0	1	0	3	4
การซื้อยานพาหนะ	บ้านแม่สาใหม่	3	5	4	21	33
	บ้านแม่สาน้อย	0	6	4	8	18
ลงทุนทำธุรกิจ	บ้านแม่สาใหม่	3	0	1	2	6
	บ้านแม่สาน้อย	1	4	1	3	9
การลงทุนทำเกษตร	บ้านแม่สาใหม่	4	7	7	23	41
	บ้านแม่สาน้อย	6	10	7	22	45
อื่นๆ	บ้านแม่สาใหม่	2	0	0	2	4
	บ้านแม่สาน้อย	0	0	0	0	0

วัตถุประสงค์ในการใช้เงินกู้ยืม จะเห็นได้ว่าครัวเรือนกู้ยืมเงินมาเพื่อใช้จ่ายในการลงทุนทำ
 การเกษตรมากที่สุด และกู้ยืมมาใช้จ่ายในสัดส่วนที่สูงมาก ประมาณร้อยละ 75 – 100 ของเงินที่กู้ยืม
 มาทั้งหมด รองลงมาคือการกู้ยืมสำหรับการซื้อยานพาหนะและการใช้จ่ายในครัวเรือน ตามลำดับ

ตารางที่ 24 การเปลี่ยนแปลงสภาพหนี้สินของครัวเรือนในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา

สภาพหนี้สินของครัวเรือน 5 ปีที่ผ่านมา	บ้านแม่สาใหม่		บ้านแม่สาน้อย		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
ลดมาก	7	6.70	6	6.30	13	6.47
ลดน้อย	35	33.30	27	28.10	62	30.85
เท่าเดิม	43	41.00	49	51.00	92	45.77
เพิ่มน้อย	17	16.20	13	13.50	30	14.93
เพิ่มมาก	3	2.90	1	1.00	4	1.99
รวม	105	100.00	96	100.00	201	100.00

จากการกู้ยืมหนี้สินในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา สภาพหนี้สินของครัวเรือนบ้านแม่สาใหม่ และบ้านแม่สาน้อยยังคงเดิม และบางส่วนมีสภาพหนี้สินลดลงเพียงเล็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 45.77 และ 30.85 ตามลำดับ

ตารางที่ 25 ประมาณการจำนวนหนี้สินครัวเรือน

ประมาณการหนี้สิน	บ้านแม่สาใหม่		บ้านแม่สาน้อย		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
1-50,000 บาท	31	42.47	31	43.66	62	43.06
50,001-100,000 บาท	16	21.92	13	18.31	29	20.14
100,001-200,000 บาท	8	10.96	15	21.13	23	15.97
200,001-300,000 บาท	5	6.85	3	4.23	8	5.56
300,001-400,000 บาท	3	4.11	4	5.63	7	4.86
400,001-500,000 บาท	1	1.37	3	4.23	4	2.78
500,001-750,000 บาท	6	8.22	1	1.41	7	4.86
750,001-1,000,000 บาท	3	4.11	1	1.41	4	2.78
รวม	73	100.00	71	100.00	144	100.00

ประมาณการหนี้สินของบ้านแม่สาใหม่และแม่สาน้อย พบว่า จำนวนกู้ยืมหรือหนี้สินครัวเรือนส่วนใหญ่จะน้อยกว่า 50,000 บาท รองลงมา คือ 50,001-100,000 บาท และ 100,000 – 200,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 43.06, 20.14 และ 15.97 ตามลำดับ

ทรัพย์สินของครัวเรือน

ตารางที่ 26 จำนวนยานพาหนะในครัวเรือน

จำนวนยานพาหนะ (คัน)	บ้านแม่ตาน้อย		บ้านแม่สาใหม่		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
รถยนต์	99	103.13	114	108.57	213	105.97
จักรยานยนต์	148	154.17	163	155.24	311	154.73
จักรยาน	31	32.29	17	16.19	48	23.88
รถไถ	3	3.13	3	2.86	6	2.99
อื่นๆ	1	1.04	1	0.95	2	1.00
จำนวนครัวเรือน	96		105		201	

จำนวนยานพาหนะในครัวเรือน พบว่าส่วนใหญ่เป็นรถจักรยานยนต์มากที่สุด จากจำนวนครัวเรือนทั้งหมด รองลงมาคือ รถยนต์ คิดเป็นร้อยละ 154.73 และ 105.97 ตามลำดับ โดยในบ้านแม่ตาน้อย และบ้านแม่สาใหม่จะเห็นได้ว่า ครัวเรือนมีรถจักรยานยนต์และรถยนต์เฉลี่ยต่อครัวเรือนมากกว่า 1 คัน

ตารางที่ 27 จำนวนครัวเรือนที่มีเครื่องใช้ไฟฟ้าใช้ภายในครัวเรือน (ครัวเรือน)

จำนวนครัวเรือนที่มีเครื่องใช้ไฟฟ้า	บ้านแม่ตาน้อย		บ้านแม่สาใหม่		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
โทรทัศน์	91	94.79	95	90.48	186	92.54
ตู้เย็น	76	79.17	70	66.67	146	72.64
เครื่องปรับอากาศ	0	0.00	1	0.95	1	0.50
เครื่องซักผ้า	76	79.17	78	74.29	154	76.62
ไมโครเวฟ	6	6.25	4	3.81	10	4.98
เครื่องทำน้ำอุ่น	14	14.58	16	15.24	30	14.93
คอมพิวเตอร์	17	17.71	10	9.52	27	13.43
เครื่องเล่นซีดี/ดีวีดี	52	54.17	41	39.05	93	46.27
อินเทอร์เน็ต	10	10.42	7	6.67	17	8.46
โทรศัพท์	80	83.33	84	80.00	164	81.59
จำนวนครัวเรือน	96		105		201	

เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ครัวเรือนใช้ในบ้าน จะพบว่า ครัวเรือนมีเครื่องใช้ไฟฟ้าหลักๆที่เป็นเครื่องใช้พื้นฐานทั่วไปในครัวเรือนทุกประเภท โดยมีการใช้โทรทัศน์มากที่สุดกว่าร้อยละ 92.54

รองลงมาคือโทรศัพท์ เครื่องซักผ้าและตู้เย็น คิดเป็นร้อยละ 80.59, 76.62 และ 72.64 ตามลำดับ จะเห็นว่า คริวเรือนมีการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าเหล่านี้เฉลี่ยต่อคริวเรือนประมาณ 1 เครื่อง และประเภทของการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้ามีลักษณะใกล้เคียงกันทั้งในบ้านแม่ตาน้อยและบ้านแม่สาใหม่

พลังงานที่ใช้ในคริวเรือน

ตารางที่ 28 จำนวนคริวเรือนที่มีพลังงานใช้ภายในคริวเรือน (คริวเรือน)

จำนวนคริวเรือนที่มีพลังงานใช้	บ้านแม่ตาน้อย		บ้านแม่สาใหม่		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
ไฟฟ้า	93	96.88	103	98.10	196	97.51
แก๊สหุงต้ม	70	72.92	53	50.48	123	61.19
น้ำมันเชื้อเพลิง	38	39.58	38	36.19	76	37.81
พลังงานแสงอาทิตย์	3	3.13	0	0.00	3	1.49
ถ่าน/ฟืน	85	88.54	89	84.76	174	86.57
อื่นๆ ระบุ	2	2.08	1	0.95	3	1.49
จำนวนคริวเรือน	96		105		201	

พลังงานที่ใช้ในคริวเรือนบ้านแม่ตาน้อยและบ้านแม่สาใหม่จะมีไฟฟ้าเป็นหลัก รองลงมาคือ ถ่าน/ฟืนและแก๊สหุงต้ม คิดเป็นร้อยละ 97.51, 86.57 และ 61.19 ตามลำดับ จะเห็นว่าคริวเรือนเข้าถึงไฟฟ้าเกือบทุกคริวเรือน สอดคล้องกับการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีปริมาณจำนวนมาก

แหล่งน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคและการเกษตรของคริวเรือน

ตารางที่ 29 จำนวนคริวเรือนที่มีแหล่งน้ำอุปโภค บริโภคใช้

จำนวนคริวเรือนที่มีแหล่งน้ำอุปโภค บริโภคใช้ (คริวเรือน)	บ้านแม่ตาน้อย		บ้านแม่สาใหม่		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
แหล่งน้ำอุปโภค						
ประปา	58	60.42	66	62.86	124	61.69
แม่น้ำ/ลำคลอง	45	46.88	45	42.86	90	44.78
น้ำฝน	33	34.38	23	21.90	56	27.86
น้ำบาดาล	5	5.21	3	2.86	8	3.98
อื่นๆ ระบุ	0	0.00	2	1.90	2	1.00
แหล่งน้ำบริโภค						
ประปา	51	53.13	60	57.14	111	55.22
ซื้อน้ำบรรจุขวดจากร้านค้า/มืรถมาส่ง	17	17.71	11	10.48	28	13.93

จำนวนครัวเรือนที่มีแหล่งน้ำอุปโภค บริโภคใช้ (ครัวเรือน)	บ้านแม่ตาน้อย		บ้านแม่สาใหม่		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
น้ำฝน	19	19.79	13	12.38	32	15.92
กรองน้ำดื่มเองจากเครื่องกรอง	9	9.38	16	15.24	25	12.44
ทำที่กรองน้ำเอง	22	22.92	21	20.00	43	21.39
อื่นๆ ระบุ	4	4.17	8	7.62	12	5.97
จำนวนครัวเรือน	96		105		201	

บ้านแม่ตาน้อยและบ้านแม่สาใหม่จะมีการใช้แหล่งน้ำจากประปาเป็นหลักในการใช้สำหรับอุปโภคและบริโภค คิดเป็นร้อยละ 61.69 และ 55.22 ตามลำดับ แหล่งน้ำอุปโภคอื่นๆ ได้แก่ แม่น้ำ/ลำคลองและน้ำฝน ร้อยละ 44.78 และ 27.86 ตามลำดับ สำหรับแหล่งน้ำอื่นๆ ในการบริโภค ได้แก่ ชื้อน้ำบรรจุขวดจากร้านค้า/มีรถมาส่ง น้ำฝน กรองน้ำดื่มเองจากเครื่องกรอง และ ทำที่กรองน้ำเอง โดยมีสัดส่วนที่ไม่แตกต่างกันมากนัก

สุขภาพร่างกายของสมาชิกครัวเรือน

ตารางที่ 30 การเจ็บป่วยของสมาชิกในครัวเรือน

ชนิดของโรค	หมู่บ้านแม่ตาน้อย		หมู่บ้านแม่สาใหม่		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. โรคภูมิแพ้ทางเดินหายใจ	8	8.33	5	4.76	13	6.47
2. โรคภูมิแพ้ทางผิวหนัง	2	2.08	1	0.95	3	1.49
3. โรคเบาหวาน	10	10.42	8	7.62	18	8.96
4. โรคความดันโลหิตสูง	23	23.96	19	18.10	42	20.90
5. โรคหัวใจ	3	3.13	6	5.71	9	4.48
6. โรคกระเพาะ/โรคลำไส้	12	12.50	15	14.29	27	13.43
7. โรคตับ	0	0.00	6	5.71	6	2.99
8. โรคข้อเข่า ปวดเข่า ปวดหลัง ปวดเอว	31	32.29	32	30.48	63	31.34
9. โรคปอด หอบเหนื่อย	4	4.17	7	6.67	11	5.47
10. โรคอัมพาต อัมพฤกษ์	1	1.04	4	3.81	5	2.49
11. อุบัติเหตุ	3	3.13	6	5.71	9	4.48
12. อื่นๆ ระบุ	6	6.25	5	4.76	11	5.47
จำนวนครัวเรือน	96		105		201	

ด้านสุขภาพ พบว่า ครัวเรือนมีสมาชิกครัวเรือนที่เคยเจ็บป่วย ส่วนใหญ่มีโรคข้อเข่า ปวดเข่า ปวดหลัง ปวดเอว กว่าร้อยละ 31.34 รองลงมาคือ โรคความดันโลหิตสูง คิดเป็นร้อยละ 20.9 โดยทั้งบ้านแม่สาใหม่และบ้านแม่สาใหม่ ครัวเรือนส่วนใหญ่จะเจ็บป่วยด้วย โรคข้อเข่า ปวดเข่า ปวดหลัง ปวดเอว รองลงมาคือโรคความดันโลหิตสูงและโรคกระเพาะ/โรคไตได้เช่นเดียวกัน

ตารางที่ 31 จำนวนครัวเรือนที่มีสมาชิกครัวเรือนมีปัญหาทางสุขภาพในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา

สาเหตุปัญหาทางสุขภาพ	หมู่บ้านแม่สาใหม่		หมู่บ้านแม่สาใหม่		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
น้ำดื่มไม่สะอาด	12	12.50	11	10.48	23	11.44
น้ำใช้ในครัวเรือนไม่สะอาด	11	11.46	10	9.52	21	10.45
คุณภาพอากาศ (ควัน ฝุ่น กลิ่นเหม็นจากขยะ)	31	32.29	29	27.62	60	29.85
สารเคมีตกค้างจากการเกษตร	2	2.08	1	0.95	3	1.49
อื่นๆ ระบุ	1	2.08	2	0.95	3	1.49
จำนวนครัวเรือน	96		105		201	

จากตารางจะพบว่า ในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา พบว่าทั้งบ้านแม่สาใหม่และแม่สาใหม่ ปัญหาทางด้านสุขภาพส่วนใหญ่ของสมาชิกครัวเรือนมาจากคุณภาพอากาศ (ควัน ฝุ่น กลิ่นเหม็นจากขยะ) คิดเป็นร้อยละ 29.85 รองลงคือการดื่มน้ำไม่สะอาดและการใช้น้ำดื่มในครัวที่ไม่สะอาด คิดเป็นร้อยละ 11.44 และ 10.45 ตามลำดับ ทั้งนี้ จากสภาพถนนทางเข้าหมู่บ้านและภายในหมู่บ้าน เป็นดินลูกรังเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ครัวเรือนประสบปัญหาฝุ่นควันจากรถที่สัญจรผ่านไปมาภายในหมู่บ้าน

ดัชนีความมั่นคงทางสังคม SSI

จากการวิเคราะห์ดัชนีความมั่นคงทางสังคม SSI พบว่า ดัชนีความมั่นคงทางด้านสังคมของครัวเรือนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.7016 ซึ่งอยู่ในระดับดี ครัวเรือนสามารถเข้าถึงสาธารณูปโภคได้ทั้งไฟฟ้า น้ำประปา และพลังงานที่ใช้ในครัวเรือน มีสินทรัพย์ทั้งยานพาหนะและเครื่องใช้ไฟฟ้าใช้อย่างทั่วถึง แต่ยังมีข้อกังวลด้านสังคมเกิดขึ้นแก่ครัวเรือนจากภาวะหนี้สิน และการเจ็บป่วยของสมาชิกภายในครัวเรือนทั้งจากคุณภาพของน้ำและคุณภาพอากาศ

2) ดัชนี FGT

ดัชนี Foster-Greer-Thorbecke (FGT) เป็นวิธีที่ใช้วัดภาวะความยากจน โดยจะมี 3 ตัวชี้วัด คือ สัดส่วนคนจน (Head-count ratio), ช่องว่างความยากจน (Poverty Gap Ratio) และ ความรุนแรงของปัญหาความยากจน (Severity of poverty)

ตารางที่ 32 ดัชนี Foster-Greer-Thorbecke (FGT)

ดัชนี	Incidence	Depth	Intensity
บ้านแม่สาเหนือ	14.58%	4.30%	1.66%
บ้านแม่สาใหม่	16.19%	3.48%	1.35%
รวม	15.42%	3.87%	1.50%

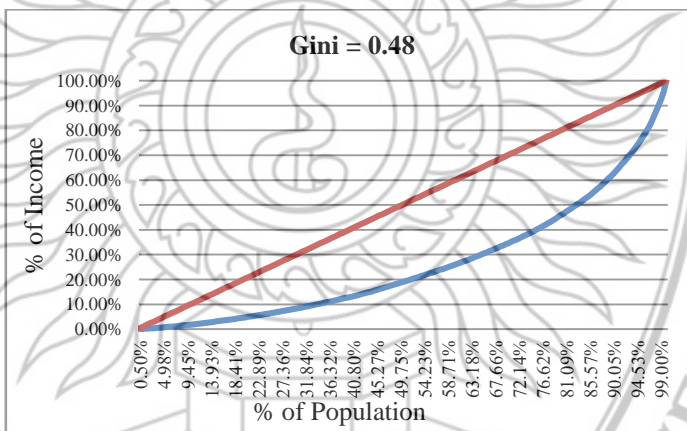
ในปี 2558 เส้นความยากจนของจังหวัดเชียงรายอยู่ที่ระดับ 2,609 ต่อคนต่อเดือน หรือ 31,308 ต่อคนต่อปี (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2559) จากข้อมูลดังกล่าว การวิเคราะห์ดัชนี FGT พบว่า สัดส่วนของครัวเรือนที่มีระดับรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีต่ำกว่าเส้นความยากจน (Poverty Line) อยู่ในระดับต่ำประมาณ 15.42% และบ้านแม่สาใหม่มีสัดส่วนของครัวเรือนที่มีระดับรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีต่ำกว่าเส้นความยากจนมากกว่าบ้านแม่สาเหนือ 1.61% ในส่วนของระดับช่องว่างความยากจน เป็นการพิจารณาปริมาณรายได้ที่จะทำให้คนที่อยู่ใต้เส้นความยากจนทุกคนมีรายได้พอเหนือเส้นความยากจน ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าตัวชี้วัดอยู่ในระดับต่ำมากเท่ากับ 3.87% แสดงว่า ครัวเรือนมีระดับรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนไม่มากนัก และบ้านแม่สาเหนือจะมีครัวเรือนที่มีระดับรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนมากกว่าบ้านแม่สาใหม่ 0.82% ความรุนแรงของปัญหาความยากจนของครัวเรือนนั้น จะพิจารณาถึงการกระจายรายได้ของครัวเรือนในกลุ่มครัวเรือนที่อยู่ใต้เส้นความยากจน ใช้วัดความรุนแรงและติดตามความก้าวหน้าของสถานการณ์ของความยากจน ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าตัวชี้วัดอยู่ในระดับต่ำมากเท่ากับ 1.50% ครัวเรือนที่อยู่ใต้เส้นความยากจนสามารถหลุดพ้นจากความยากจนได้ไม่ยากทั้งบ้านแม่สาใหม่และแม่สาเหนือ จะเห็นได้ว่าช่องว่างความยากจนและความรุนแรงของปัญหาความยากจนอยู่ในระดับที่ต่ำ ความหลากหลายของรายได้ของครัวเรือนจะทำให้ครัวเรือนมีช่องทางการลงทุนในการสร้างรายได้หลายช่องทาง จึงมีโอกาที่จะลดช่องว่างความยากจนจนกระทั่งมีระดับรายได้เหนือเส้นความยากจนได้

3) ค่าสัมประสิทธิ์จีนิ (Gini Coefficient)

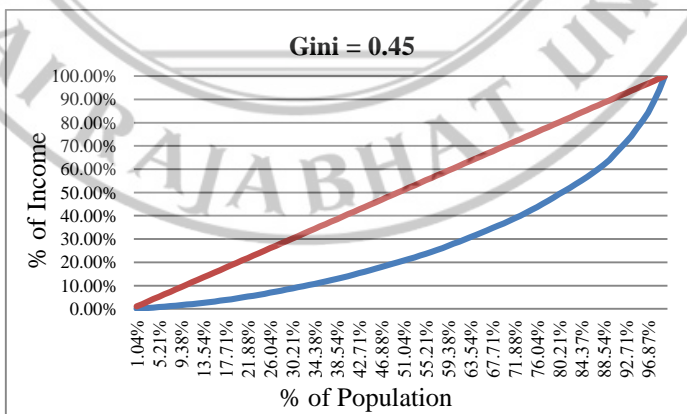
ตารางที่ 33 ค่าสัมประสิทธิ์จีนิ

ดัชนี	ค่าสัมประสิทธิ์จีนิ
บ้านแม่สาใหม่	0.4549
บ้านแม่สาใหม่	0.5016
รวม	0.4808

ค่าสัมประสิทธิ์จีนิ เป็นวิธีการวิเคราะห์การกระจายได้ของครัวเรือนเพื่อพิจารณาความเท่าเทียมกันด้านรายได้ ซึ่งหากค่าสัมประสิทธิ์มีค่าเข้าใกล้ 0 จะแสดงถึงความเท่าเทียมกันทางรายได้ หรือทุกครัวเรือนมีรายได้เท่ากัน กรณีวิเคราะห์รายได้ที่เป็นเงินสด พบว่าครัวเรือนมีค่าสัมประสิทธิ์จีนิ เท่ากับ 49 0.4808 อยู่ในระดับปานกลาง ครัวเรือนยังมีความเหลื่อมล้ำ ความไม่เท่าเทียมกันด้านรายได้ โดยบ้านแม่สาใหม่มีความเหลื่อมล้ำมากกว่าบ้านแม่สาใหม่เล็กน้อย ซึ่งจากตารางที่ 11 จะเห็นว่า ระดับรายได้ของครัวเรือนค่อนข้างมีความหลากหลายและมีความแตกต่างกันมากถึง 4 - 5 เท่า

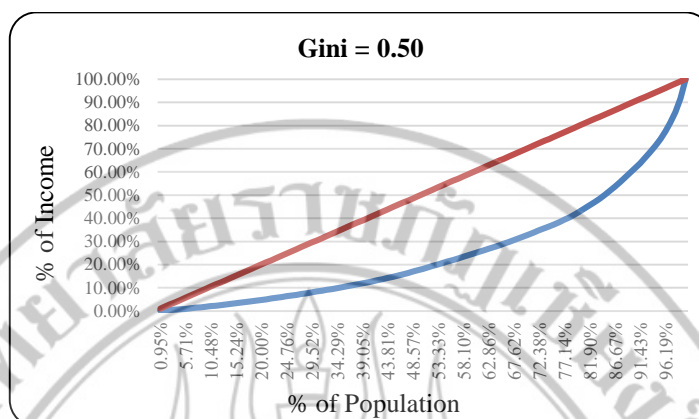

ภาพที่ 7 ค่าสัมประสิทธิ์จีนิรวม

ภาพที่ 8 ค่าสัมประสิทธิ์จีนิบ้านแม่सान้อย

ภาพที่ 9 ค่าสัมประสิทธิ์จีนิบ้านแม่สาใหม่

3) Quintile by Income

ตารางที่ 34 Quintile by Income

พื้นที่	รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน	Decile Ratio	Quintile Ratio
บ้านแม่สาใหม่	113,854.77	20.76	12.16
บ้านแม่सान้อย	15,586.92	20.20	11.24
รวม	114,720.85		

Quintile by Income เป็นอีกตัวชี้วัดหนึ่งที่ชี้วัดระดับความเหลื่อมล้ำและความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ โดยจะพิจารณาช่องว่างของรายได้ระหว่างครัวเรือนชั้นรายได้ต่างๆ โดยแบ่งกลุ่มประชากรตามระดับรายได้เป็น 10 กลุ่มเท่าๆ กันเรียงลำดับตามรายได้จากน้อยไปหามาก ซึ่งจะพบว่าครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนเท่ากับ 114,720.85 บาท โดยในบ้านแม่สาใหม่ ครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนกว่า 113,854.77 บาท ซึ่งสูงกว่าระดับรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนของบ้านแม่सान้อยถึง 7.3 เท่า ส่วนความแตกต่างกันของรายได้ในแต่ละชั้นนั้นมีมาก โดยกลุ่มคนที่มีรายได้น้อยที่สุดชั้นรายได้ที่ 1 ร้อยละ 10 มีรายได้เฉลี่ยแตกต่างจากกลุ่มที่มีรายได้สูงสุดร้อยละ 10 ในบ้านแม่สาใหม่ถึง 20.76 เท่า บ้านแม่सान้อย 20.20 เท่า ขณะเดียวกัน หากเปรียบเทียบช่องว่างของรายได้ระหว่างกลุ่มคนรวยกับกลุ่มคนจนที่มีรายได้สูงสุดและต่ำสุดร้อยละ 20 จะพบว่ามี ความแตกต่างกันของรายได้ประมาณ 12.16 เท่าในบ้านแม่สาใหม่ และ 11.24 เท่าในบ้านแม่सान้อย จะเห็นได้ว่า ช่องว่างของรายได้ของทั้ง 2 หมู่บ้านมีความใกล้เคียงกัน แต่ระดับรายได้ครัวเรือนของบ้านแม่สาใหม่สูงกว่าบ้านแม่सान้อยมาก สอดคล้องกับทรัพย์สินในครัวเรือนและยานพาหนะที่ใช้ใน

ครัวเรือน บ้านแม่สาใหม่ จะมีครัวเรือนที่มีทรัพย์สินและยานพาหนะใช้ภายในครัวเรือนโดยเฉลี่ยมากกว่าบ้านแม่สาน้อย

3. ประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม

มิติด้านสิ่งแวดล้อมเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องมีการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อความกินดีอยู่ดีของครัวเรือนและจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติให้เพียงพอที่จะใช้ต่อไปในอนาคต ด้านสิ่งแวดล้อมจะให้ความสำคัญดิน น้ำ แหล่งน้ำ สภาพสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยด้านสิ่งแวดล้อม โดยจะพิจารณาดัชนีที่ใช้วัด 2 ดัชนีประกอบด้วย

1) ดัชนีการอนุรักษ์ดิน Conservation Index (CI)

ดัชนีการอนุรักษ์ดินพิจารณาจากกิจกรรมการอนุรักษ์ดินต่างๆ เช่น การไถพรวนดิน การปลูกพืชหมุนเวียน การใช้วัสดุคลุมดิน การใส่ปุ๋ยหมักปุ๋ยคอก การจัดตั้งกลุ่มดูแล/อนุรักษ์ดิน การอบรมความรู้เกี่ยวกับเรื่องของดิน การรับข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องที่ดิน

ตารางที่ 35 จำนวนครัวเรือนที่มีการประกอบกิจกรรมการดูแลและอนุรักษ์ดิน

กิจกรรมการดูแลดิน	บ้านแม่สาน้อย		บ้านแม่สาใหม่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พืชสวน: ไม้ผล				
การเตรียมดิน	31	11.46	25	42.86
การปลูกพืชคลุมดิน	7	3.13	6	9.52
การพรวนดิน	12	6.25	14	19.05
การกำจัดวัชพืช	29	20.83	29	36.19
การใส่ปุ๋ยหมักปุ๋ยคอก	23	16.67	24	29.52
การปลูกพืชอื่นแซม	8	7.29	3	3.81
พืชสวน: ผัก				
การเตรียมดิน	57	25.00	52	55.24
การปลูกพืชคลุมดิน	12	2.08	18	26.67
การพรวนดิน	56	27.08	51	55.24
การกำจัดวัชพืช	43	19.79	40	55.24
การใส่ปุ๋ยหมักปุ๋ยคอก	47	21.88	41	55.24
การปลูกพืชอื่นแซม	9	5.21	7	10.48

จากกิจกรรมการอนุรักษ์ดินของครัวเรือนที่อยู่ในภาคเกษตรกรรม พบว่า ครัวเรือนจะมีการทำกิจกรรมอนุรักษ์ดินน้อยมาก บ้านแม่สาเล็กน้อยจะมีการกำจัดวัชพืช การใส่ปุ๋ยหมักปุ๋ยคอก และการเตรียมดินบางส่วนในไม้ผลและพืชผัก แต่ยังอยู่ในระดับที่น้อยไม่เกินร้อยละ 30 เท่านั้น ที่การปลูกพืชคลุมดิน การพรวนดินและการปลูกพืชอื่นแซมในระดับที่น้อยมาก สำหรับบ้านแม่สาใหม่ครัวเรือนจะมีการเตรียมดินสำหรับการเพาะปลูกเป็นส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 40 - 50 และมีการปลูกพืชคลุมดิน การปลูกพืชอื่นแซมในระดับที่น้อยมาก

ทั้งนี้พืชสวนที่เป็นพืชผัก ครัวเรือนจะมีการประกอบกิจกรรมการดูแลอนุรักษ์ดินมากกว่าในพืชไม้ผลเป็นส่วนใหญ่ และในกิจกรรมอนุรักษ์ต่างๆ ครัวเรือนยังมีการปฏิบัติในสัดส่วนที่น้อย ดังนั้น เมื่อวิเคราะห์ดัชนีการอนุรักษ์ดินของครัวเรือน จึงพบว่า ดัชนีการอนุรักษ์ดินของครัวเรือนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.2264 ซึ่งค่าดัชนีอยู่ในระดับที่ต่ำ ครัวเรือนยังมีการอนุรักษ์ดูแลดินไม่เต็มที่ กิจกรรมการอนุรักษ์ดินนั้น ครัวเรือนจะมีการเตรียมดิน กำจัดวัชพืชและใส่ปุ๋ยหมักปุ๋ยคอกบางส่วน แต่ไม่ค่อยมีการการปลูกพืชหมุนเวียน ใช้น้ำเสียดูคลุมดิน หรือปลูกพืชคลุมในแปลงที่ทิ้งไว้ว่างเปล่า เพื่อดูแลรักษาและปรับสภาพดิน

2) ดัชนีความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม Environmental Risk index (EI)

ดัชนีความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมจะพิจารณาความปลอดภัยทางด้านสิ่งแวดล้อม ความเสี่ยงต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากสิ่งแวดล้อม ผลกระทบต่อสุขภาพจากการใช้สารเคมี และภัยธรรมชาติ ตารางที่ 36 จำนวนครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาภัยแล้ง

ภัยธรรมชาติ	บ้านแม่สาบ่อย		บ้านแม่สาใหม่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ปัญหาภัยแล้งส่งผลกระทบต่อครัวเรือน: โรคภัยไข้เจ็บ	7	7.29	10	9.52
ปัญหาภัยแล้งส่งผลกระทบต่อครัวเรือน: มีคนบาดเจ็บ	4	4.17	5	4.76
ปัญหาภัยแล้งส่งผลกระทบต่อครัวเรือน: มีคนเสียชีวิต	2	2.08	2	1.90
ปัญหาภัยแล้งส่งผลกระทบต่อครัวเรือน: ทรัพย์สินเสียหาย	3	3.13	9	8.57

ปัญหาภัยแล้งส่งผลกระทบต่อครัวเรือน: ขาดไฟฟ้าใช้เกิน 3 วัน	2	2.08	8	7.62
ปัญหาภัยแล้งส่งผลกระทบต่อครัวเรือน: ขาดแคลนน้ำดื่ม	52	54.17	74	70.48
ปัญหาภัยแล้งส่งผลกระทบต่อครัวเรือน: ไม่มีห้องน้ำห้องส้วม	12	12.50	18	17.14
ปัญหาภัยแล้งส่งผลกระทบต่อครัวเรือน: โรงเรียนปิด	0	0.00	2	1.90
ปัญหาภัยแล้งส่งผลกระทบต่อครัวเรือน: ย้ายที่อยู่	0	0.00	1	0.95
ปัญหาภัยแล้งส่งผลกระทบต่อครัวเรือน: อันตรายจากสัตว์เลื้อยคลาน	4	4.17	13	12.38
ปัญหาภัยแล้งส่งผลกระทบต่อครัวเรือน: พืชผลเกษตรเสียหาย	51	53.13	55	52.38
ปัญหาภัยแล้งส่งผลกระทบต่อครัวเรือน: รายได้ลดครึ่งหนึ่ง	36	37.50	37	35.24
ปัญหาภัยแล้งส่งผลกระทบต่อครัวเรือน: ไม่มีรายได้	13	13.54	19	18.10
ปัญหาภัยแล้งส่งผลกระทบต่อครัวเรือน: สัตว์เลี้ยงลดลง	2	2.08	5	4.76
ปัญหาภัยแล้งส่งผลกระทบต่อครัวเรือน: สัตว์เลี้ยงสูญหาย	3	3.13	6	5.71
ปัญหาภัยแล้งส่งผลกระทบต่อครัวเรือน: ไฟฟ้า	43	44.79	56	53.33
มีการเตรียมตัวรับมือปัญหาภัยแล้ง	53	55.21	79	75.24
จำนวนครัวเรือน	96		105	

เนื่องจากบ้านแม่สาใหม่และบ้านแม่สาน้อยอยู่ในพื้นที่ที่มีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขา ดังนั้นกิจกรรมชาติที่ครัวเรือนประสบอยู่บ่อยครั้งคือภัยแล้ง โดยภัยแล้งจะส่งผลกระทบต่อครัวเรือนในด้านการขาดแคลนน้ำดื่มและสร้างความเสียหายแก่พืชผลทางการเกษตรมากที่สุด กว่าร้อยละ 50 – 70 โดยเฉพาะบ้านแม่สาใหม่ภัยแล้งส่งผลกระทบต่อขาดแคลนน้ำดื่มของครัวเรือน

กว่าร้อยละ 70.48 อย่างไรก็ตาม คริวเรือนได้มีการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับปัญหาภัยแล้ง ทั้งในบ้านแม่सान้อยและแม่สาใหม่ คิดเป็นร้อยละ 55.21 และ 75.24 ตามลำดับ เนื่องจากบ้านแม่สาใหม่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้งโดยเฉลี่ยมากกว่าบ้านसान้อย จึงเห็นได้ว่าบ้านแม่สาใหม่คริวเรือนส่วนใหญ่ได้มีการเตรียมตัวรับมือปัญหาภัยแล้งที่อาจจะเกิดขึ้นอีก

จากการวิเคราะห์ดัชนีความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า คริวเรือนมีความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมมีค่าดัชนีเฉลี่ยเท่ากับ 0.3588 ซึ่งค่าดัชนีอยู่ในระดับต่ำแสดงว่า คริวเรือนมีความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมต่ำ

แนวทางการพัฒนาชุมชนยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

แนวทางการพัฒนาชุมชนภายใต้กรอบแนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืนควรประกอบด้วย

1) มิติด้านเศรษฐกิจ

1.1) ในมิติด้านเศรษฐกิจจะเห็นได้ว่าคริวเรือนมีช่องทางการสร้างรายได้หลากหลายช่องทาง ดัชนีความหลากหลายของรายได้อยู่ในระดับที่สูง (ตารางที่ 18 ดัชนีความหลากหลายของรายได้) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคริวเรือนมีความเสี่ยงลดลงจากการสร้างรายได้เพียงช่องทางเดียวเป็นการสร้างรายได้จากการประกอบอาชีพอื่นๆ เพิ่มเติม อย่างไรก็ตาม ในพื้นที่บ้านแม่สาใหม่และแม่सान้อยเป็นที่พื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการทำเกษตร ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ลิ้นจี่ พริกหวาน ไซโยเต้ (ฟักแม้ว) ดอกกุหลาบ ดอกเบญจมาศ สตรอเบอรี่ หอมหัวใหญ่ กระน้ำ อ่องกง มะเจือเทศ สลัดแก้ว และมีสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่งที่มีความน่าสนใจ เช่น โฮมสเตย์ชนเผ่าม้งบ้านแม่สาใหม่ ศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาพื้นบ้านชนเผ่าม้งบ้านแม่สาใหม่ ดังนั้น การสร้างจุดขายในพื้นที่โดยการสร้างมูลค่าให้แก่พืชผลทางการเกษตรให้โดดเด่น เช่น การแปรรูปผลผลิต การเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย จึงเป็นที่สามารถทำได้ร่วมกับการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เชิงอนุรักษ์ เชิงวัฒนธรรม และธรรมชาติซึ่งจะเป็นการส่งเสริมกันและกันระหว่างเกษตรและการท่องเที่ยว อีกทั้งบ้านแม่สาใหม่และบ้านแม่सान้อยอยู่ไม่ไกลจากม่อนแจ่ม การสร้างความโดดเด่นและจุดขายในพื้นที่จะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวและผู้สนใจเข้ามาในพื้นที่ คริวเรือนจะสามารถขายของฝาก ของที่ระลึกจากผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรของตน และมีรายได้เพิ่มเติมจากการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวทั้ง ร้านอาหารและที่พัก ซึ่งจะสามารถสร้างรายได้ให้แก่คริวเรือนอีกช่องทางหนึ่งได้

2) มิติด้านสังคม

2.1) เนื่องจากชุมชนอยู่ในพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์ มีหนองบึง คลอง ลำธาร ห้วย บ่อน้ำ บำบาตาลคลองและประปา (ตารางที่ 29 จำนวนครัวเรือนที่มีแหล่งน้ำอุปโภค บริโภค ใช้) จึงเป็นจุดแข็งของชุมชนที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถส่งเสริมการปลูกพืชผลการเกษตรและพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้ อีกทั้งยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากมายซึ่งมีความเชื่อมโยงกับม่อนแจ่มและสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ ในอำเภอแม่ริม การประชาสัมพันธ์ในสื่อออนไลน์จึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อเพิ่มช่องทางการสื่อสารกับผู้บริโภค

2.2) บ้านแม่สาใหม่และแม่สาใหม่อยู่ในพื้นที่ที่เป็นพื้นที่สูง จึงทำให้การคมนาคมเดินทางไม่ค่อยสะดวกมากนัก สภาพถนนเป็นดินลูกรังจึงทำให้สมาชิกในครัวเรือนมีปัญหาเจ็บป่วยจากสภาพฝุ่นควันและน้ำดื่มน้ำใช้ที่ไม่สะอาด มีการเจ็บของโรคที่หลากหลายเนื่องจากในพื้นที่ไม่มีสถานพยาบาล และไม่มีสถานศึกษาจึงทำให้มีผู้ที่ไม่รู้หนังสือเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม ครัวเรือนมีไฟฟ้าใช้อย่างทั่วถึง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรพัฒนาการเข้าถึงสถานศึกษาและสถานพยาบาล รวมทั้งการสาธารณสุขของครัวเรือน

2.3) ภาวะความยากจนในพื้นที่ตำบลบุญเรืองนั้นอยู่ในระดับที่ต่ำ ค่า FGT Indexชี้ให้เห็นว่าในพื้นที่ยังประสบภาวะความยากจนอยู่ แต่มีโอกาสที่จะสามารถหลุดพ้นจากความยากจนได้ไม่ยาก (โอกาสอยู่เหนือเส้นความยากจน) (ตารางที่ 32 คำนี Foster-Greer-Thorbecke (FGT)) การกระจายรายได้ยังไม่ทั่วถึง (ตารางที่ 33 ค่าสัมประสิทธิ์จินี) ซึ่งสอดคล้องกับช่องว่างของรายได้ที่อยู่ในระดับสูง (ตารางที่ 34 Quintile by income) ดังนั้น การส่งเสริมการการท่องเที่ยว การพัฒนาผลผลิตทางการเกษตร เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่จึงควรมีการส่งเสริมให้ทั่วถึง เช่น การสนับสนุนส่งเสริมการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรเพื่อเกษตรกรในพื้นที่ ดูแลเรื่องเงินทุนสนับสนุนแก่เกษตรกร การตลาด การจัดหาหน่วย ฯลฯ เพื่อให้ครัวเรือนได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง

3) มิติทางด้านสิ่งแวดล้อม

3.1) แม้ว่าครัวเรือนในชุมชนจะมีพื้นที่ที่เหมาะสมกับการประกอบเกษตรกรรม แต่สภาพดินในพื้นที่ไม่ได้รับการดูแลเท่าที่ควร ซึ่งอาจส่งผลต่อผลผลิตทางการเกษตรของครัวเรือน การส่งเสริมการทำเกษตรในพื้นที่จึงควรให้วิธีที่จะช่วยปรับปรุงสภาพดิน เพื่อฟื้นฟูสภาพดิน ด้วยการให้ความรู้กับเกษตรกรในการจะปรับปรุงสภาพดิน สนับสนุนเครื่องมือ อุปกรณ์และอื่นๆ แก่เกษตรกรในเบื้องต้นเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในการฟื้นฟูสภาพดิน โดยเป็นเน้นการให้ความรู้พร้อมกับการปฏิบัติการจริงให้เกษตรกร ให้เกษตรกรนำไปใช้ได้จริง